

ק"ו: עין משפט ונר מצוה

א"מ מ"ח פ"ח הלכות
נחלה ג' נ"ג ט"ז
ט"ז ט"ז פ"ח ה"ח ט"ז
ט"ז ט"ז פ"ח ה"ח ט"ז

רבינו גרשום

ולא האי לירות בר
קשא דמתא לירות. כלשון
חמיה כלומר המטעה על
העיר ירושלה. אלא כי
הדרי לירות. והכי משמע
והעברת את נחלתו לבנו
הא איתא בן ובת חרשה
לירות. ואכתי בן קודם
לבת מגנן. אמר ליה האי
תריבין בן אין לו אחי
לו יורש וכו' איצטריך קרא
לאשמועינן דמאן דלית ליה
אחיה חד ברא לירשיתו
למיתו נכסי דהא לא
אחיה לאשמועינן וברא יורש
אלא מאי אחא לאשמועינן
ליהבא דאית ליה בן ובת
בן קודם לבת. ורמא
קרא ברא אחא אלמא
שפא דחביב ודעברת את
נחלתו לאשמועינן ליהבא
דלית בן יורש בתי וכו'
אימא לירות חרשה. ומשני
הכי: דלית בן לא איצטריך
לאשמועינן מאי קרא דבת
בת ירושה היא דהייא מוכל
האי יורש נחלה נפק
האי קרא ואיש כי ימות
לא אחי לאשמועינן אלא
היבא דאיבא בן ובת דבת
קודם: ובר אחא בר תריב
אמר מהבא. משני לרבי
לבת קודם לבת חרשה
למה יגרע וכו'. ורמא
בנות שלפניה אינו מקמי
למה לא משום דהכי
דינא אחריכ' נתת תורה
ונתחדשה הלכה ודידיקין
מואשי כי ימות דאי איבא
בן ובת לא אחא יורש
חלה ולא אחי יורש כולה
ולא חרשיו כי הדרי
והיינו חרשה הלכה: אלא
מחוראטא שביטין מעיקרא.
ראי אמרין מבי איבא
למיכר כדכריבין אמר ליה
איצטריך קרא לאשמועינן
דבין דלית ליה וכו' אלא
אחא אחא לאשמועינן דבן
קודם לבת: ומאי קורבין
דבן מבת משום דאיבא
למיטרי שבן קם תחת
אביו ליעדה ולשהת אחוה
מה שאין בן בתו
שפיה אינו קנה תחת
אביו ליעדה דלאו
יעד הוי שיהי נמי איבא
למיטרי דהוי קנה תחת
אביו דהא הוי ספק
אחור שיהי חרש לאביו
ביבול דכתיב של אביו
דמיא כבן עצמו והאי
טעמא קריל לתא דשהת
אחורא אי סריל ליה הון
חורו לאביו ביבול מצעין
למיטרי נמי דאי ספקא לה
אחיה הון חורו לאבית
משום דלענין יבוס בן
ובת כי הדרי ינתו וכו'
הכי דאיבא למיכר כלום
שי' יבוס אלא במקום
שאין בן בתו נמי איבא
למיטרי מבת כלום יש
יבוס במקום בת ואפי'
קורבין דבן מבת אלא
מחוראטא כו'. ואיבעית
אימי מהבא. איבא למיטרי
בן קודם לבת: אמר ליה
רביה שני. דבולל ליה
אחורא אבל בעלמא לא
אמרין הכי: פ"ח האחין
מן האחין נחלין ממתן
מן הניב בני אחין והם
עצמן מנחלין ממתן לבנים
דבין: נדרין: ופלוני.
דבר אחין מן האב שייב:
אמר רבא אחיא אחיה אחיה
מבני יעקב. כתיב אחי
ונתת את נחלתו לאביו
וכתיב יעקב שנים עשר
אחיו נתנו בני אביו:
למה לי. למשמע מהבא.
ממשפחתו של אב: אין הכי נמי. מהבא עיקר: לענין יבוס אמר. דאחיו מן האם אין זקוק ליבוס אלא אחין מן האב חולצין ומיבסין: פ"ח והאיך את אמר

יש נוחלין פרק שמיני בבא בתרא

ודלמא הא קמ"ו רבת נמי בת ירושה. דקד"ח דלאו נת ירושה
היא משום דמסקנת נחלה דנגה ונעלה וירשין אותה:
ושרדה אחוה נמי מהאי פירכא הוא קריימא אן. אוריב"ס דליג
כלום יש יבוס אלא במקום שאין בן להשון משמע שהוא

מדה שהנת אינה קמה לגדה אחוה
מהאי טעמא כי ההיא דלעיל גבי את
דמסקי כהאי לשנא ופ"ה דמוק הוא
מאל דמפרש דה"ק ושרדה אחוה נמי
איכא למימר דקמה תחת אביו ומימי
סייעתא למילתיה (ו) דהך פירכא
דכלום יש יבוס כו' ורמא ליה לתנא
שהבן קם תחת אביו לגדה אחוה ולא
האח וה"ג איכא למימר גבי נת דמה
או לתלות הטעם בפירכא שהיא גבי
אל ולא היה לו לומר אלא נת נמי
מיקום לגדה אחוה ולכן נראה לו
דלא גרסין (ו) אלא הכי גרסין ליה
שדה אחוה נמי מהאי פירכא הוא
דקיימא ליה יבוס ופ"ה ורמא ליה לתנא
גופה מה שאין בנת כגון זהו מטעם
שהבן קודם לנחלה מן הבת וכל כמה
דלא קיימא לן שהבן קודם לנחלה
מן הבת מעמדת הבת שדה לאביו
כגון הבן דהכי אמר בפ' אין מקדישין
(ערכין דף כה:): צנא מיניה רבה בר
אבוה נת מהו שפעמית שדה אחוה
לאביו כיון דלענין יבוס כי הדדי וינהו
מוקמינן או דלמא כיון דלענין נחלה
נת במקום בן כי אחר דמיא לא
למה יגרע וכו'. ורמא
בנות שלפניה אינו מקמי
למה לא משום דהכי
דינא אחריכ' נתת תורה
ונתחדשה הלכה ודידיקין
מואשי כי ימות דאי איבא
בן ובת לא אחא יורש
חלה ולא אחי יורש כולה
ולא חרשיו כי הדרי
והיינו חרשה הלכה: אלא
מחוראטא שביטין מעיקרא.
ראי אמרין מבי איבא
למיכר כדכריבין אמר ליה
איצטריך קרא לאשמועינן
דבין דלית ליה וכו' אלא
אחא אחא לאשמועינן דבן
קודם לבת: ומאי קורבין
דבן מבת משום דאיבא
למיטרי שבן קם תחת
אביו ליעדה ולשהת אחוה
מה שאין בן בתו
שפיה אינו קנה תחת
אביו ליעדה דלאו
יעד הוי שיהי נמי איבא
למיטרי דהוי קנה תחת
אביו דהא הוי ספק
אחור שיהי חרש לאביו
ביבול דכתיב של אביו
דמיא כבן עצמו והאי
טעמא קריל לתא דשהת
אחורא אי סריל ליה הון
חורו לאביו ביבול מצעין
למיטרי נמי דאי ספקא לה
אחיה הון חורו לאבית
משום דלענין יבוס בן
ובת כי הדרי ינתו וכו'
הכי דאיבא למיכר כלום
שי' יבוס אלא במקום
שאין בן בתו נמי איבא
למיטרי מבת כלום יש
יבוס במקום בת ואפי'
קורבין דבן מבת אלא
מחוראטא כו'. ואיבעית
אימי מהבא. איבא למיטרי
בן קודם לבת: אמר ליה
רביה שני. דבולל ליה
אחורא אבל בעלמא לא
אמרין הכי: פ"ח האחין
מן האחין נחלין ממתן
מן הניב בני אחין והם
עצמן מנחלין ממתן לבנים
דבין: נדרין: ופלוני.
דבר אחין מן האב שייב:
אמר רבא אחיא אחיה אחיה
מבני יעקב. כתיב אחי
ונתת את נחלתו לאביו
וכתיב יעקב שנים עשר
אחיו נתנו בני אביו:
למה לי. למשמע מהבא.
ממשפחתו של אב: אין הכי נמי. מהבא עיקר: לענין יבוס אמר. דאחיו מן האם אין זקוק ליבוס אלא אחין מן האב חולצין ומיבסין: פ"ח והאיך את אמר

מאן (ו) כו' לירות אמר בר קשא דמתא לירות
הכי קא אמרנא איכא בן ובת לא האי לירות
כוליה ולא האי לירות כוליה אלא כי הדרי
לירות א"ל אביו ואצטרך קרא לאשמועינן
היבא דלית ליה אלא חד ברא לירתינהו
לכולהו נכסי ורמא הא קמ"ל רבת נמי בת
ירושה היא ההוא ימוכל בת יורשת נחלה
נפקא רב אחא בר יעקב אמר מוכא: למה
יגרע שם אביו מתוך משפחתו כי אין לו בן
ועמא דאין לו בן הא יש לו בן בן קודם
ורמא בנות צלפחד הוא דקאמרן הכי
וניתנה תורה ונתחדשה הלכה אלא
מחוראטא כדשנין מעיקרא רבינא אמר מהבא
הקרוב אליו הקרוב קרוב קודם ומאי קורבין
דבן מבת שבן קם תחת אביו ליעדה ושרדה
אחוה נמי מהאי פירכא גופה הוא דהא
קיימא ליה לתנא כלום יש יבוס אלא במקום
שאין בן אלא מחוראטא כדשנין מעיקרא ואי
בעית אימא מהבא והתנחלתם אותם לבניהם
אחריכ' בניבם ולא בנותיהם אלא מעתה
למען ירבו ימיכם וימי בניבם ה"ג בניבם ולא
בנותיהם י"ברכה שאני: והאחין מן האב
נוחלין ומנחלין וכו': מגנן רבה אחיא
אחיה אחיה מבני יעקב מה להלן מן האב
ולא מן האם אף כאן מן האב ולא מן האם
ולמה לי במשפחתו וירש אותה כתיב
משפחת אב קרויה משפחה משפחת אם
אינה קרויה משפחה אין הכי נמי וכו'
איתמר דרבה לענין יבוס איתמר: והאיך
את אמר וכו': מנא הני מילי דתנו רבנן
ובל

מאן (ו) כו' אלא קרוביו הקרובים לו יומר: כרו) קשא. מושל
העיר: א"ל אביו לרב ספא. אי איתא דלמר רחמנא דכחול יירמון
מנאל שאין הבן ראוי לירושה יותר מן הבת וכן ונת כשני בניס דמו
וכי איצטרך קרא לאשמועינן דמאן דלית ליה אלא חד ברא לירתינהו
לכולהו נכסי ורמא ליה דבן בתמייה ואמאי כתיב
ואם אין לו בן והעברת את נחלתו
לכחו פשיטא לישמוק קרא מיניה והכי
צריעי ליה למכתב איש כי ימות חרש
אין לו ונתת את נחלתו וגו' וממילא
ידענא דלא אין לו בן הבת מירש את
הכל מאחר ששניין שוין בנחלה אלא
ודאי לאשמועינן אחא דבן קודם לנת.
ואיצטרך לאשמועינן דלע"ג דאין
הנת יורשת במקום שיש בן וקד"ח
היכא דלית (ו) בן ונתת את נחלתו
לאחיו אכל לא לנתו דכי היכי דאין
אמו יורשמו דמשפחת אס אינה קרויה
משפחה הכי נמי אין נחמו יורשמו דאין
משפחת שנים קרויה משפחה אלא
למעלה ידידה כגון אמו ולא למטה
ידידה כגון נחמו קמ"ל והעברת את
נחלתו לבנו: אמר ליה רב ספא
לאביו. אימא לכי כתיב רחמנא כי
האי גוונא וכן אין לו והעברתם ולא
כתיב ונתתם את נחלתו לבנו ולנחמו
דהא קא משמע לן דנת נמי בלא בן
נת יורשת הויא דקד"ח אן ובת ירמון
כחודא אכל היא צנא איכא למימר
דלא מירות מידי קמ"ל והעברתם את
נחלתו לבנו וכל שכן שירש עם הבן.
כל רבוי מפרשין בן ולא היכא דכיון
דל"ל אביו ואיצטרך קרא לאשמועינן
דמאן דלית ליה אלא חד ברא כו'
אלמא פשיטא ליה הך סברא דכיון
דכחול יירמון היא שקולה כגון פשיטא
דמירות וכן הוסיפת ליה לכתב
בדהו וזין לו שנסת גמרא שחמיס
המקשה סברת המתוך בלא טענה
אחרת אלא אן כן מקשה לו מנל אמר.
וגראה צניי דה"פ ודלמא הא קמ"ל
האי והעברתם דנת נמי כגון בן נת
ירושה הויא שישנה בכלל ירושת אב

דקד"ח לא מירש נת כלל לא עם הבן ולא בלא בן דבוכרים קפיד רחמנא דככתב ונתתם את נחלתו לאחיו אביו וכתיב נמי ממשפחתו משפחת
אב קרויה משפחה (לעיל קט:): קא משמע בן ירושת הויא והלכך כי איכא בן נמי פלוג דבדיה דמאיכא ממעטינן לה דלמא ה"ק קרא איש כי ימות
ובן אין לו שירש עם הבת והעברתם את כל הנחלה לבנו כלומר אז עוברת כל הנחלה משבט לבטט על ידי נתו כדכרי (שם) אכל היכא דאיכא
בן בדהו אין כל הנחלה נעקרת משבט זה ומשום דאחא קרא לאשמועינן כדכרי לא הוה מצי למכתב לבנו ולבחו: ומשני הווא הווא מוכל כס
מיהת דנת ישנה בכלל ירושה וה"מ למכתב איש כי ימות חרש אין לו ונתתם את נחלתו לאחיו ולא איצטרך וכן אין לו אלא להקדים בן
לנת: רב אחא בר יעקב אמר מהבא. נפקא דבן קודם לנת דקאמרי בנות ללפחד למשה למה יגרע שם אביו מתוך משפחתו שלא לעול
כלום בנחלה שביל שאלו בן וכן ולא תעשה לנו תקנה לנת במקום בנות דלית בן שאליו היה לצנינו בן היינו שומקות ולא היינו מוכעות
נחלה שהרי לא היה נגרע שם אביו אכל עמה כי אין לו בן תנה לנו נחלה וגו': דקאמרן הכי. שהיו סבורות שיהיה הדין כן: ניסנה סורה.
לאחר דברי בנות צלפחד דכריהן נאמרה פרשת נחלות ונתחדשה הלכה דברא וברמא יירמון כחודא ולא כשהיו סבורות: כדשנין מעיקרא.
מאי כי ימות וכן אין לו: רבינא אמר מהבא. (נפקא) בן קודם לנת: הקרוב. יש מפרשין דהקרוב דריש כדלמר רבא (פסחים דף נח:)
דשעולה (ויקרא) ו' עולה ראשונה ואמרינן נמי (הולין דף קא:), הירש' המיומנת שביך הכא נמי הקרוב קרוב קודם מי שקרוב יותר קודם לחבירו וכן קרוב
מנת כדמפרש ואזיל: ופרכין ומאי קורבין דבן. לאכ טפי מנת אס תאמר שבן קם תחת אביו ליעדה ולגדה אחוה מה שאין בן בנת הא לאו
מילתא היא דאי משום יעדה אינו קרוב יותר אלא מפני שהנת אינה נת יעדה שאי אפשר לאשה להנשא לאשה אחרת וגבי שדה אחוה נמי איכא
למימר דקמה תחת אביו דמחק פירכא דכלום יש יבוס אלא במקום שאין בן קיימא ליה לתנא דהבן קם תחת אביו לגדה אחוה ולא האח (ערכין כה:)
והכי נמי איכא למימר גבי נת כלום יש יבוס אלא במקום שאין בן ורמא ליה לתנא גופה הוא דהא קיימא ליה לתנא כלום יש יבוס אלא במקום
אחוה מנדכת (ויקרא) אן. אס מכר את השדה לאיש אחר ותנא דכי י' ישמעאל כל שהוא אחר במקום בן ובת נמי במקום בן כי אחר דמיא הני מילי
דחשבינן לה כי אחר לגבי בן משום דדרשינן איש כי ימות וכן אין לו וגו' שהבן קודם לנת אכל אי לא הך דרשה דאיש כי ימות וגו' הוה
אמינא בין לגבי ירושה בין לגבי שדה אחוה כי הדדי ניכוס: אלא מחוראטא כו'. ומשפחה איכא למימר גבי שדה אחוה דנת במקום
בן כחאר דמיא כדאשכחן גבי ירושה: דבניבם אחריכ'. הוה מצי למכתב לזרעכם: ולא בנויפוס. במקום שיש בן: כרבה שאני. דלכל ישראל
מבקר ולא איצטרך למכתב ורעכס דבנחלה היא דבין אבניס בין אבנות קאי דלית צנכה להלחין אכל גבי ירושה אלא אחיה דככות יורשת
במקום בן הוה ליה למכתב ורעכס: אחוה אחוה. כתיב הכא ונתתם את נחלתו לאחיו וכתיב תחת (נבאשית מב) שנים עשר ענדין אחיס
אנתנו בני איש אחד וגו' בני איש מיותר הוא לדרוש דקסא אחין אינן אלא מן האב: למה לי. גורה שוה גבי ירושה הא נפקא לן מנדכתיב
ממשפחתו ואחין מן האם אינן ממשפחתו: לענין יבוס. כי ישבו אחיס יתדו ומת אחד מהם וכן אין לו וגו' (דברים כה) דלחיו מאכיו
מיבס את אשתו ולא אחיו מאלמו: מה"פ. דהאיך יורש את אמו ולא אהת אלא דנת אמה דבן קודם לנת בנכסין האס דכי כתיב בן קודם
לנת בנכסי האב הוה דכתיב איש כי ימות וכן אין לו והעברתם וגו' אכל אשה כי תמות מגנן דירית לה בן וגם מגנן שיקודם לנת:
ובל

ממשפחתו של אב: אין הכי נמי. מהבא עיקר: לענין יבוס אמר. דאחיו מן האם אין זקוק ליבוס אלא אחין מן האב חולצין ומיבסין: פ"ח והאיך את אמר

מסורת הש"ס

(א) כ"ח ב"ר ר"ל (ב) שם
ק"ו (ג) שם ק"ו (ד) שם
(ה) שם ק"ו (ו) שם ק"ו
(ז) שם ק"ו (ח) שם ק"ו
(ט) שם ק"ו (י) שם ק"ו
(יא) שם ק"ו (יב) שם ק"ו
(יג) שם ק"ו (יד) שם ק"ו
(טו) שם ק"ו (טז) שם ק"ו
(יז) שם ק"ו (יח) שם ק"ו
(יט) שם ק"ו (כ) שם ק"ו
(כא) שם ק"ו (כב) שם ק"ו
(כג) שם ק"ו (כד) שם ק"ו
(כה) שם ק"ו (כו) שם ק"ו
(כז) שם ק"ו (כח) שם ק"ו
(כט) שם ק"ו (ל) שם ק"ו

תורה אור השלם

1 וכל בת ירושה נחלה
2 למה יגרע שם אביו
מחור משפחתו בן אין לו
בן ונתת לו אחיה מתוך
אחיו אביו כדכרי כו' ד
3 והא אן אחיס לאביו
4 ונתתם את נחלתו לשאר
הקרוב אליו ממשפחתו
ירש אתה ויתקח לבני
כאשר יקח יתן את משת
מכריו לו יא
5 ונתתם את נחלתו לשאר
הקרוב אליו ממשפחתו
ירש אתה ויתקח לבני
כאשר יקח יתן את משת
מכריו לו יא

הנהרות הב"ח

(א) נבי מלן לירות
ב"ח ויבית כ"י נתת:
(ב) ש"ב"ח ד"ח א"ל א"ל
וכי לית ליה בן (ג) וכו'
ד"ח יבד וכו' דהך
פירכא דכלום: (ד) בא"ח
דלא נכסין ליה אלא הכי
נכסי שדה וכו' שאין
הבת נת: